

वानरिन्दो च कुम्भिलो च ।

दुष्ट शत्रूला प्रसंगी युक्तीने फसवावे लागते हे या कथेत सांगितले आहे.

एको पीनो वानरिन्दो एकचरो नदीतीरे विहरति । अपरापरं गच्छति । तस्सा नदिया एको कुम्भिलो सपजापतिको वसति । कुम्भीलस्स भरिया एकदा कपिं पस्सति । तस्स हृदयमंसे दोळ्हं उप्पादेति । कुम्भीलं वदति, 'मय्ह खो अय्य, वानरिन्दस्स हृदयमंसे दोळ्ह उप्पन्नो' ति । नदीतीरे पिट्टिपासाणे निपज्जति ।

वानरिन्दो सायण्हसमये पासाणं ओलोके' ति । चिन्तेति च, 'अयं पासाणो इदानी उच्चतरो खायति किन्तु खो कारणं' ति । किञ्चि वीमंसेति । पासाणं पुच्छति, 'किं अज्ज मय्ह पटिवचनं न देसी' ति । कुम्भीलो चिन्तेति, 'अब्बा, अयं पासाणो वानरिन्दस्स पटिवचनं देति । अहम्पि ददामी' ति ।

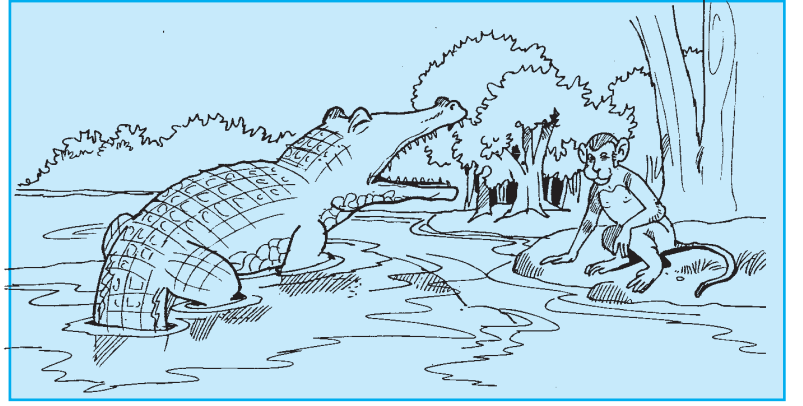
'किं भो वानरिन्दा' ति ।

'को'सि तवं' ति ।

'अहं कुम्भीलो' ति ।

'किमत्थं निपन्नोसी' ति ।

'तव हृदयमंसं इच्छामि' ति ।

वानरिन्दो चिन्तेति, 'अज्जो मे गमनमगो नत्थि । अज्ज अहं कुम्भीलं वञ्चयामी' ति । वानरिन्दो वदति, 'सम्म कुम्भीलं, त्वं मुखं विवर । अहं तव सन्तिकं आगच्छामी' ति । यदा कुम्भीलो मुखं विवरति नेत्ते च निमीलति । वानरिन्दो तथारूपं तं पस्सति उप्पतति । कुम्भीलस्स मत्थकं अतिक्कमति । विज्जुल्लता विय परतीरं गच्छति ।

(वानरिन्द जातक, आवश्यक बदल करून)

***** सङ्गत्य (शब्दार्थ) *****

पीन (वि.) - धष्टपुष्ट

एकचर (वि.) - एकटाच हिंडणारा

वीमंसेति (वी+मंसं वर्त.का.तृ.पु.ए.व.) - विचार करतो

पटिवचनं (नपुं.) - उत्तर, प्रतिउत्तर

कपि (पुं.) - वानर

हृदयमंसं (नपुं.) - सप्तमी ए.व. - हृदयाच्या मांसाविषयी

दोळ्ह (नपुं.) - इच्छा, डोहाळे

उप्पादेति (उत+पद प्रयोजक वर्त.का.तृ.पु.ए.व.) - उत्पन्न झाली

खो (अ.) - खरोखर

वानरिन्द (पुं.) - वानर

अपरापरं (अ.) - इकडून तिकडे

सपजापतिको (वि.) - पत्नीसह

भरिया (स्त्री.) - भार्या, पत्नी

अब्बा (अ.) - खरोखर

निपन्नोसि - पडलेला आहेस

सम्म - मित्रा

विवर - उघडणे

सन्तिकं (अ.) - जवळ

